

dr hab. Jakub Urbanik, prof. ucz.

Katedra Prawa Rzymskiego i Antycznego
Wydział Prawa i Administracji – Uniwersytet Warszawski
Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa

kuba@adm.uw.edu.pl, urbanik.bio.wpia.uw.edu.pl
+48.604.95.46.46

Historyk prawa specjalizujący się w problematyce świadomości prawnej w starożytności oraz tradycji prawnej małżeństwa i rodziny w przeszłości i epoce nowożytnej, profesor na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, kierownik Katedry Prawa Rzymskiego i Prawa Antycznego. W roku 2022/2023 Fellow w Kollegium Käte

Hamburger Wielość i Jedność Prawa na Uniwersytecie w Monastyrze Westfalskim. Aktywista prawny, uczestnik wielu strategicznych procesów sądowych dotyczących praw osób LGBTQ+.

Curriculum vitae et studiorum

I. Studia

- ☞ 1998: mgr prawa, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, praca *Stipulatio in* w świetle tabliczek z Murécine.
- ☞ 2002: doktor nauk prawnych, rozprawa *Il divorzio nel diritto romano e nella pratica giuridica dell'Egitto romano* (wyróżnienie w konkursie *Państwo i Prawo*)
- ☞ 2013: habilitacja w zakresie nauk prawnych, Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, cykl publikacji poświęcony późnoantycznej praktyce prawnej.

II. Kariera zawodowa

- ☞ od 1997 uczy prawa rzymskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego (2002–2019 jako adiunkt, od 2019 profesor uczelni) w ramach Katedry Prawa Rzymskiego i Antycznego.
- ☞ Profesor zaproszony na Uniwersytecie Kraju Basków (semestr zimowy 2006/07), Zuryskim (grudzień 2015 i kwiecień 2019), Palermo (październik–listopad 2018).
- ☞ Stypendia: rządu Arabskiej Republiki Egiptu (Kair 1999), Start Fundacji Nauki Polskiej (2000), DAAD na Uniwersytecie Kolońskim (2001/02) scholarship of the Government of the Arabic Republic of Egypt (Cairo 1999), Foundation for Polish Science (2000) oraz kilkakrotnie Katolickiego Uniwersytetu Łońskiego.
- ☞ 2002–2010 Koordynator Wydziałowy Programu Erasmus
- ☞ 2016–2019: Dyrektor Instytutu Historii Prawa WPIA UW.
- ☞ od 2017: Kierownik Katedry Prawa Rzymskiego i Antycznego WPIA UW.
- ☞ od 2021 stała współpraca z Uniwersytetem Kadira Hasa w Stambule (profesor wizytujący, obecnie profesor stowarzyszony).
- ☞ Stała współpraca z Niemiecką Centralą Wymiany Akademickiej jako członek komisji konkursowej
- ☞ Od 2022 Osoba Zaufania w Kolegium Indywidualnych Studiów Humanistycznych i Społecznych UW
- ☞ Od 2021 Koordynator Obszarowy (nauki prawne) w Kolegium Indywidualnych Studiów Humanistycznych i Społecznych

III. Zainteresowania badawcze

- ☞ Badam prawo rzymskie i prawa starożytne. Interesuje mnie zwłaszcza badanie praktyki prawnej, czyli papirologia prawnicza z elementami historii społecznej i historią mentalności. Moje prace koncentrują się na prawie rodzinnym (rozwód, małżeństwo, struktura rodziny w prawie i praktyce prawnej, pozycja prawna kobiet), a także na rekonstruowaniu świadomości prawnej ludzi w starożytności, czyli zrozumieniem relacji między wyuczoną w szkole wiedzą prawniczą i praktycznymi umiejętnościami w codziennym posługiwaniu się prawem. Zajmuję się przede wszystkim epoką rzymską i późną starożytnością w Egipcie. W tym zakresie zajmuję przede wszystkim odtwarzaniem reguł kolizyjnych dla różnych norm współistniejących w rzeczywistości starożytnego pluralizmu prawnego. To jeden z najważniejszych kierunków badań papirologii prawniczej. Moje zainteresowania naukowe małżeństwem, rodziną, pozycją prawną kobiet wychodzą też poza starożytność, aż po czasy współczesne. W tym zakresie zajmuję się prawami LGBTQ+, kwestią dyskryminacji i prawem do małżeństwa.

IV. Wyróżnienia

- ☞ 17.09.2022–16.09.2023 Fellow Käte Hamburger Kolleg Einheit und Vielfalt im Recht w Monastyrze
- ☞ Od 2021 Członek Towarzystwa Naukowego Warszawskiego
- ☞ od 2017: Członek Korespondent Niemieckiego Instytutu Archeologicznego.
- ☞ od 2016: członek Międzynarodowego Komitetu Papirologii Międzynarodowego Stow. Papirologów /żek.
- ☞ Członek-Założyciel Asociación Española de Papirología
- ☞ Członek Rady Naukowej *Annaeus. Anales de la Tradición romanística. Sevilla*
- ☞ Członek Rady Naukowej *Revue internationale des droits de l'Antiquité (RIDA). Liège*
- ☞ Członek Rady Naukowej *Quaderni Lupensi, Lecce*

- ☞ Członek Rady Naukowej *Collezione Leda* (Graz)
- ☞ Współwydawca *The Journal of Juristic Papyrology* oraz Serii *The Supplements to JJurP*
- ☞ Brałem udział w kilku grantach badawczych. Obecnie kierownik grant NCN Opus 14 *Jak stosować prawo. Praktyczny przewodnik dla rzymskiego sędziego (studium przypadku P. Oxy. II 237 i innych papirologicznych świadectw pluralizmu prawnego w Egipcie.*

V. Działalność społeczna

- ☞ Osoba Przewodnicząca Rady Funduszu Prawo Nie Wyklucza (projekt w ramach Stowarzyszenia Miłość Nie Wyklucza, www.mnw.org.pl/law), mającego na celu udzielanie pomocy prawnej nieuprzywilejowanym członkom społeczności LGBTQ+ w sprawach sądowych dotyczących osób LGBTQ+.
- ☞ Aktywista prawny
- ☞ Opiekun naukowy Studenckiego Koła Naukowego Pauliny Kuczalskiej-Reinschmit (prawa człowieka, niedyskryminacja, prawo konstytucyjne i konstytucjonalizm europejski).

VI. Języki

polski (macierzysty); angielski (C2), włoski (C1), hiszpański (C1), niemiecki (B2), łacina, greka

VII. Główne publikacje

Wydania książek

- ☞ [z M. Zabłocką, J. Krzynówkiewic & Z. Służewską], *Au-delà des frontières. Mélanges offerts à Witold Wołodkiewicz I-II*, 1154 pp., Warszawa 2000.
- ☞ [z T. Derdą & M. Węcowskim], *Εὐεργεσίας χάριτι. Studies Presented to Benedetto Bravo and Ewa Wipszycka by Their Disciples*, Warsaw 2002 [*JJurP Supp.* 1]
- ☞ [z Z. Służewską] *Marriage: Ideal – Law – Practice. Proceedings of a Conference held in Memory of Henryk Kupiszewski*, Warsaw 2005. [with P. Korzec & M. Wyrzykowski], *Polish Constitutionalism. A Reader*, Warsaw 2011, 560 pp.
- ☞ *Culpa: Facets of Liability in Ancient Legal Theory and Practice. Proceedings of the Seminar Held in Warsaw 17–19 February 2011*, Warsaw 2012 [*JJurP Supp.* 19], 300 pp.
- ☞ [z A. Łajtarek & T. Derdą] *Proceedings of the 27th International Congress of Papyrology* [*JJurP Suppl.* 28], Warsaw 2016, III vols., Vol. I: Literary Papyri: Texts and studies; Vol. II: Subliterary papyri. Documentary papyri. Scribal practices, linguistic matters; Vol. III: Studying papyri, 2100 pp.
- ☞ [z Z. Benincasa], (ed.), *Mater Familias. Scritti romanistici per Maria Zabłocka* [*JJurP Supp.* 29], Warsaw 2016, 1210 pp.
- ☞ J. Urbanik [z A. Bodnarem], *Περὶ μὲνοντας τοὺς βαρβάρους. Law in a Time of Constitutional Crisis. Studies Offered to Mirosław Wyrzykowski*, C.H. Beck, Warszawa 2021, xxvi + 801 pp.
- ☞ współwydawca *The Journal of Juristic Papyrology* 30 (2000)–50 (2020)

Wybrane artykuły

- ☞ 'Sponsio servi', *The Journal of Juristic Papyrology* 28 (1998), pp. 185–201.
- ☞ [z T. Derdą] 'P. Naqlun inv. 27 + 28: a document concerning *anapselaphesis/retractatio* from Fayum monastery, [in:] *Au-delà des frontières. Mélanges de droit romain offerts à Witold Wołodkiewicz*, Warszawa 2000, pp. 197-205 [= T. Derda, *P. Naqlun II*, Warsaw 2007]
- ☞ 'D. 24.2.4: ... Pater tamen eius nuntium mittere posse: l'influsso della volontà del padre sul divorzio dei sottoposti', [in:] T. Derda, J. Urbanik & M. Węcowski, *Εὐεργεσίας χάριτι. Studies Presented to Benedetto Bravo and Ewa Wipszycka by Their Disciples*, Warsaw 2002, pp. 293-336
- ☞ 'A Priestly Divorce in the Seventh Century Palestine: Various Legal Orders at Work (the Case of P. Nessana III 57, a. 689)' [in:] Z. Służewska & J. Urbanik (ed.), *Marriage: Ideal – Law – Practice. Proceedings of a Conference held in Memory of Henryk Kupiszewski*, Warsaw 2005, pp. 199–218
- ☞ 'Res tuas habeto: la funzione delle 'parole approvate' nel divorzio', [in:] Barbara Anagnostou Canas (ed.), *Dire le droit: normes, juges, jurisconsultes*, Paris 2006, pp. 87–98
- ☞ 'Compromesso o processo? Alternativa risoluzione dei conflitti e tutela dei diritti nella prassi della tarda antichità', [in:] E. Cantarella, J. Mélèze Modrzejewski G. Thür (ed.), *Symposion 2005. Vorträge zur griechischen und hellenistischen Rechtsgeschichte*, Wien 2007, pp. 377-400.
- ☞ 'La repressione constantiniana dei divorzi: La libertà dei matrimoni trafitta con una forcina' [in:] *Fides. Humanitas. Ius. Studii in onore di Luigi Labruna VIII*, Napoli 2007, pp. 5705-5726
- ☞ 'Dioskoros and the Law (on succession): Lex Falcidia revisited', [in:] J.-L. Fournet (ed.), *Les archives de Dioscore d'Aphrodité cent ans après leur découverte. Histoire et culture dans l'Égypte byzantine*, [Études d'archéologie et d'histoire ancienne], Paris, 2008, pp. 117–142
- ☞ [z C. Kreuzsaler]; 'Humanity and Inhumanity of Law. The Case of Dionysia', *The Journal of Juristic Papyrology* 38 (2008), pp. 119–156
- ☞ 'P. Oxy. LXIII 4397: the Monastery Comes First or Pious Reasons Before Earthly Securities', [in:] J. Clackson, Petra Sijpesteijn, Catherine Louis & Anne Boud'hors (ed.), *Monastic Estates in late Antique and Early Islamic Egypt/ Ostraca, Papyri, and Essays in Memory of Sarah Clackson*, Cincinnati 2009, pp. 225–235
- ☞ 'Formalność rozwodu w rzymskim prawie klasycznym: D. 24.2.9 i Augustowskie *divortii modum imponere*' [The Form of Divorce in the Classical Roman Law: D. 24.2.9 and the Augustean *divortii modum imponere*], *Zeszyty Prawnicze* 9.1 (2009), pp. 85-121
- ☞ 'P. Cairo Masp. I 67120 recto and the Liability for Latent Defects in the Late Antique Slave Sales: or Back to Epaphe', *The Journal of Juristic Papyrology* 40 (2010), pp. 219–248
- ☞ 'Broken Marriage Promise and Justinian as a Lover of Chastity. On P. Cairo Masp. I 67092 (553) and Novela 74', *The Journal of Juristic Papyrology* 41 (2011), pp. 123–151 (ERIH INT2)
- ☞ 'Diligent carpenters in Dioskoros' papyri and the Justinianic (?) Standard of diligence. On P. Cairo Masp. II 67158 and 67159', [in:] J. Urbanik (ed.), *Culpa: Facets of Liability in Ancient Legal Theory and Practice. Proceedings of the Seminar Held in Warsaw 17–19 February 2011*, Warsaw 2012, pp. 273–296.

- ☞ 'Tapia's Banquet Hall and Eulogios' Cell. Transfer of Ownership as Security for Debit in Late Antiquity' [in:], P. Du Plessis (ed.), *New Frontiers: Law and Society in the Roman World*, Edinburgh 2013, pp. 151–174
- ☞ chapter 4.3 'Divorce' [in:] J. Keenan, J. Manning & U. Yiftach-Firanko, *Law and Legal Practice in Egypt from Alexander to the Arab Conquest. A Selection of Papyrological Sources in Translation, with Introductions and Commentary*, Cambridge 2014, pp. 154–174.
- ☞ 'Marriage and Divorce in the Late Antique Legal Practice and Legislation', [in:] E. Osaba (ed.), *Derecho, Cultura y Sociedad en la Antigüedad Tardía*, Bilbao 2014, pp. 259–274.
- ☞ 'On the Uselessness of it all: the Roman Law of Marriage and Modern Times', *Fundamina* 2014 20.1 (2014), pp. 937–951 (*Editio specialis: Meditationes de iure et historia. Essays in honour of Laurens Winkel*)
- ☞ chapter 'Husband and wife', to P. J. Du Plessis, C. Ando & K. Tuori (eds), *The Oxford Handbook of Roman Law and Society*, Oxford 2016, pp. 473–486.
- ☞ 'Dissolubility and Indissolubility of Marriage in the Greek and Roman Tradition', [in:] Z. Benincasa & J. Urbanik (ed.), *Mater Familias. Scritti romanistici per Maria Zabłocka [JJurP Supplement 29]*, Warsaw 2016, pp. 1039–1068.
- ☞ „In Memoriam Józef Méléze Modrzejewski (1930–2017)”. *JJurP* 47 (2017), pp. ix–xxii.
- ☞ „Józef *inter gentes*. On Status and Law between the Centre and Periphery”, *The Journal of Juristic Papyrology* 49 (2019), pp. 289–345
- ☞ „O regulach prawnych w Egipcie rzymskim, albo jak rodzi się reguła” [On legal principles in Roman Egypt, or how a principle is born], *Zeszyty Prawnicze* 20.4 (2020), pp. 111–148.
- ☞ [z P. Marciszem], „Juristocracy Rainbow-Tested. The Case of Poland”, [in:] Περιμένοντας τους Βαρβάρους, *Law in a Time of Constitutional Crisis. Studies Offered to Mirosław Wyrzykowski*, C.H. Beck, Warszawa 2021, pp. 705–742.
- ☞ „Legal Pluralism [Roman Egypt]”, [in:] *Münsteraner Glossar zu Einheit und Vielfalt im Recht* : 2. Ausgabe (April 2023)
- ☞ „Constitutio Antoninica”, [in:] *Münsteraner Glossar zu Einheit und Vielfalt im Recht* : 3. Ausgabe (December 2023)
- ☞ „Nomikoi in (and out) of Roman Courts in Egypt”, *JJurP* 53 (2023), w druku.